La Werlisa de Vic

Autor:
Data de publicació: 01-03-2019

Què va ser de les Werlisa? Una petita història de la tecnologia
Txema Ruiz, periodista de EFEfuturo / EFEverde, expert en fotografia i economia

Per Txema Ruiz (@txemaruiz)

Quan es parla pretèrit del món de la fotografia vénen a la ment les marques alemanyes que durant anys van ser les més cotitzades per aficionats i professionals. Per contra, pocs pensarien a Vic (Barcelona) com un referent de la indústria fotogràfica i, però, ho va ser durant 36 anys.

Les Werlisa

Fa uns 60 anys en aquesta localitat catalana va sorgir Certex que, sens dubte, ha estat l'empresa nacional de fabricació de càmeres més important que ha tingut Espanya. Una firma nascuda en l'àmbit familiar que tenia la seva seu, curiosament, al carrer de la Indústria de la capital de la comarca d'Osona.

La fundació de Certex, que data de 1952, va venir de la mà del farmacèutic professional i fotògraf vocacional Francesc Xavier Bach i Puigrefagut (Vic, 1902-1979), que va ser president de la societat i que va comptar amb la inestimable ajuda de Pablo Wehrli, un suís establert a Barcelona, ??qui era un distribuïdor de productes i editor de la revista especialitzada en fotografia i cinema Werli Informació.

Les primeres càmeres que van sortir de la factoria del carrer de la Indústria no van ser del tot de producció pròpia, sinó uns models basats en els d'altres fabricants. Concretament va ser la Certex Digna (similar a l'alemanya Dacora digna) la qual va donar origen a una història que va acabar tristament en 1988.

Les Werlisa

Fa uns 60 anys en aquesta localitat catalana va sorgir Certex que, sens dubte, ha estat l'empresa nacional de fabricació de càmeres més important que ha tingut Espanya. Una firma nascuda en l'àmbit familiar que tenia la seva seu, curiosament, al carrer de la Indústria de la capital de la comarca d'Osona.

La fundació de Certex, que data de 1952, va venir de la mà del farmacèutic professional i fotògraf vocacional Francesc Xavier Bach i Puigrefagut (Vic, 1902-1979), que va ser president de la societat i que va comptar amb la inestimable ajuda de Pablo Wehrli, un suís establert a Barcelona, ??qui era un distribuïdor de productes i editor de la revista especialitzada en fotografia i cinema Werli Informació.

Les primeres càmeres que van sortir de la factoria del carrer de la Indústria no van ser del tot de producció pròpia, sinó uns models basats en els d'altres fabricants. Concretament va ser la Certex Digna (similar a l'alemanya Dacora digna) la qual va donar origen a una història que va acabar tristament en 1988.

Tecnologia catalana

Els anys 1952 i 1953 van ser a anys de llançaments importants: ni més ni menys, entre altres, que va començar la producció dels primers models de l'automobilística Seat i el 4-4 de Renault.

Calia motoritzar a una ciutadania que començava a demanar productes de consum: un automòbil per poder viatjar i una càmera per immortalitzar aquest primer viatge en un país on encara els productes fotogràfics es venien a les drogueries, segons explica Toni Bover en la seva obra "de la grisor al cromatisme, 50 anys de fotografia a Osona ".

Xavier Bach era farmacèutic però la seva afició a la fotografia va poder més que la seva professió i es va dedicar a aquesta afició a partir de 1940, quan va vendre la farmàcia i va muntar el seu estudi fotogràfic a l'entresòl de casa seva, ha explicat a EFE Anna Puntí, autora del llibre "Fotografia històrica de Vic".

Xavier Bach tenia un amic suís que ja en aquella època d'escassetat es podia permetre el luxe del mecenatge com ho demostra una informació publicada al diari ABC.

En la seva edició de l'11 de novembre de 1953, el rotatiu de Madrid va informar que s'havien fallat els premis a les millors fotografies o reportatges gràfics amb motiu de la segona Exposició Nacional de Fotografies de Premsa que s'havia inaugurat el primer dia d'aquest mateix mes.

El segon, que el va guanyar José María Díaz Casariego (1905-1970) va consistir, segons ABC, en un flaix donat per Pablo Wehrli i el valor era de 12.500 pessetes (de 1953).

Vull agraïr a l'Anna Puntí su Col·laboració inestimable per a la Realització de este Treball.

La iniciativa de Francesc Xavier Bach va anar prenent força però, fins a 1957, Certex no va tenir la seva pròpia càmera, és a dir dissenyada i produïda totalment a Vic. Així van néixer les Werlisa, que haurien de cobrir un llarg període de la història de la de la tecnologia fotogràfica a l'Espanya desarrollista

La primeres càmeres van ser denominades, amb certa lògica però no massa originalitat, Werlisa 1 i 2, models ja de pas universal, és a dir 35 mil·límetres, fabricades en baquelita i amb un objectiu acromàtic de tres velocitats F16; F11 i f7.5, escassament lluminosos.

Els usuaris no buscaven massa virgueries a l'hora de fer una foto i allò era el més semblant a l'eslògan dels lomografos d'avui: enfocar i disparar.

Focal fixa, amb una velocitat d'obturació única (aproximadament 1/80) i una posició B, per mantenir l'objectiu obert a gust del consumidor. La marca Werlisa ja apareix a la part frontal d'aquestes càmeres.

A partir d'aquest moment s'inicia una etapa de constant evolució, de llançament de nous productes que acompanyen com a creadors de testimoni la pròpia evolució del país.

De la senzillesa d'aquesta primera tecnologia es va passant a productes igualment senzills però que ja estan a l'altura d'uns usuaris una mica més exigents.

Una de les càmeres més celebrades va ser la Werlisa Color, un dispositiu que va començar a fabricar-se en 1963 i es venia a les botigues d'òptica, perquè encara no existien, o hi havia molt poques, comercialitzadores d'aparells fotogràfics per a aficionats. D'aquest model es van fabricar diverses versions, amb escasses diferències entre elles.

L'objectiu era un laotar de 45 mil·límetres que en la versió "B" ja tenia un lluminós f2,8. Aquesta càmera tenia un cost d'unes 1.400 pessetes, un preu gens menyspreable per al salari mitjà d'aquesta època que, per a un treballador amb certa especialització era d'unes 17.000 pessetes a l'any, és a dir superior al salari d'un mes. I en aquella època no era encara possible la compra ajornada.

Una altra de les càmeres més conegudes i reeixides va ser la Werlisa 2000 color, una càmera de disseny ben aconseguit, amb un objectiu concertar anagtismático de 45 mm. i f2.8 d'obertura amb possibilitat d'elecció de sensibilitat de fins a 400 ISO. El visor no tenia control d'error de paral·laxi.

El 1970 va aparèixer la Werlisa mat, la qual s'ha considerat la millor cambra espanyola en el format de pas universal, encara que era totalment manual.

Aquest dispositiu, construït en la seva totalitat amb metall, era realment molt acceptable: un lluminós concertar f2.8 a F22, amb enfocament de 0,8 metres a infinit i velocitats d'obturació de 30 a 250 i posició "B".

No obstant això, el seu cost elevat, va portar a Certex a suspendre la seva producció i, des d'aquest moment (1973), es va passar a les càmeres fetes totalment de plàstic.

Té una curiositat pel que fa al flaix: es pot adaptar un "cuboflash" de kodak i també un flaix electrònic mitjançant connexió per cable. El seu preu superava les 4.000 pessetes, tot un luxe per a aquelles èpoques.

Certex, es va esforçar per sortir del marc hispànic i va aconseguir un acord amb la seva vella rival Agfa, per a la qual va fabricar a Vic una compacta denominada Isoly. Era una petita compacta molt assequible, basada en la popular club color.

També va aconseguir exportar ni més ni menys que al Japó perquè en aquest país no es consideraven capaços de fabricar compactes senzilles.

No obstant això, va ser precisament la competència nipona, la que va acabar per fer inviable el futur de Certex i el 1988 es va declarar en fallida.

No va ser una excepció i, malauradament, es pot dir que la indústria fotogràfica ha desaparegut d'Europa. Els noms de Zeiss Ikon, Agfa, Foca, KMZ, Pentacon, Bencini, Dacora, Voigtländer i, per descomptat, Werlisa que van marcar èpoques, van revolucionar idees, van contribuir al desenvolupament i van immortalitzar imatges són un avui, llevat d'excepcions com Leica, un record.

Les Werlisa són peces de col·lecció, especialment estimades per als fans, encara que moltes d'aquestes càmeres estan en llocs tan distants com Bulgària o més propers com França. EFE